

maj 2022 r.

NEWSLETTER EDUKACYJNO-INFORMACYJNY

KSIĄŻKI NA TEMAT ZMIAN KLIMATU, KTÓRE WARTO PRZECZYTAĆ

Poniższa lista propozycji została wybrana w oparciu o źródła internetowe, ale także własne zasoby w domowych biblioteczkach. To lektury w sam raz zarówno dla początkujących, jak i bardziej zaawansowanych czytelników.

1. „Szóste wymieranie. Historia nienaturalna” Elizabeth Kolbert

Opowieść o przeszłości i przyszłości Ziemi oraz ważna przestroga dla ludzkości. Bestseller „New York Timesa”, uhonorowany Nagrodą Pulitzera w dziedzinie nauki.

W historii naszego globu odnotowujemy pięć wielkich wyginięć gatunków, które spowodowały drastyczny spadek bioróżnorodności na Ziemi. Naukowcy na całym świecie obserwują obecnie szóste wymieranie – prawdopodobnie największą katastrofę od czasu uderzenia w Ziemię asteroidy, które spowodowało wyginięcie dinozaurów. Tym razem jednak przyczyna jest o wiele bardziej prozaiczna, a zarazem o wiele bardziej groźna – człowiek. Działalność ludzka powoduje nieodwracalne zmiany klimatyczne, i to właśnie człowiek może powstrzymać błędne koło nieracjonalnej gospodarki zasobami naturalnymi i dewastacji środowiska. Elizabeth Kolbert z ogromną erudycją i nie bez poczucia humoru opisuje wymarłe na przestrzeni tysięcy gatunki, przedstawia rozwój nauki i koncepcji ewolucji, rozmawia z wpływowymi naukowcami. Draży temat z ogromną determinacją, mając świadomość, że problem, przez lata spychany na margines, już zbiera pierwsze żniwo, zaburzając delikatną równowagę biologiczną.

2. „Jak ocalić świat od katastrofy klimatycznej” Bill Gates

Światowy bestseller, wydany w czasie apogeum pandemii koronawirusa.

Bill Gates jako tech optymista przekonująco dowodzi, że naukowcy i innowatorzy pracują już

Stowarzyszenie
Wspólnota
Bona Fide

AKTYWNA SZKOŁA
Z KLIMATEM I ZDROWĄ ATMOSFERĄ

nad rozwiązaniami naszych globalnych problemów klimatycznych. I choć droga będzie bardzo trudna, i jeszcze pewnie sporo problemów nas czeka, to ludzkość ocali świat od katastrofy klimatycznej. Przyznaje jednak, że nie możemy zostawiać wszystkiego w rękach naukowców i innowatorów, ale powinniśmy także wywierać... presję polityczną.

3. „Zmienić świat raz jeszcze. Jak wygrać walkę o klimat” Tomasz S. Markiewka

Wydana wiosną 2021 r. książka polskiego filozofa Tomasza S. Markiewki to swego rodzaju poradnik zachęcający do politycznego aktywizmu na rzecz walki ze zmianami klimatu.

Rok 2020 wyraźnie pokazał, w jak marnie skonstruowanym świecie żyjemy. Pandemia COVID-19 skutecznie sparaliżowała systemy ochrony zdrowia w wielu państwach i potężnie uderzyła w światową gospodarkę. Katastrofa klimatyczna rozgrywa się na naszych oczach. Zmiany, o których piszą naukowcy, będą szybsze i brutalniejsze, a w dodatku – nieodwracalne. Bo to, że katastrofa się wydarzy, pisze doktor Tomasz S. Markiewka, to po prostu fakt. Pytanie, czy możemy jeszcze coś zrobić?

Markiewka mówi jasno: potrzebujemy więcej polityki. Ale nie tej rozumianej jako bezsensowne przepychanki i grę interesów na szczytach władzy. Autor definiuje politykę jako wynik społecznego zaangażowania.

4. „Klimat to my. Ratowanie planety zaczyna się przy śniadaniu” Jonathan Safran Foer

Najlepsza książka 2019 roku „Financial Times” i „The Guardian”

Niektórzy ludzie odrzucają fakt, że nasza planeta ociepla się z powodu działalności człowieka. Ale czy ci z nas, którzy akceptują rzeczywistość spowodowanej przez człowieka katastrofy klimatycznej, naprawdę w nią wierzą? Gdybyśmy rzeczywiście w nią uwierzyli, z pewnością zdecydowalibyśmy się na działania zgodne z tym, co wiemy. A jednak prawie ich nie podejmujemy.

5. „Przyszłość zależy od nas” Christiana Figueres, Tom Rivett-Carnac

Podtytuł tej książki brzmi “Przewodnik po kryzysie klimatycznym dla niepoprawnych optymistów” i faktycznie można ją odczytywać jako zaproszenie czytelników do udziału

Stowarzyszenie
Wspólnota
Bona Fide

AKTYWNA SZKOŁA
Z KLIMATEM I ZDROWĄ ATMOSFERĄ

w tworzeniu lepszej przyszłości.

6. Jak uratować świat” Areta Szpura

Areta Szpura to aktywistka ekologiczna, która przeszła drogę od założycielki własnej marki modowej do bycia najsłynniejszą propagatorką ruchu less waste w Polsce. Jej książka to poradnik dla osób początkujących, którzy małymi krokami chcą ograniczyć swoją konsumpcję i zostawić po sobie jak najmniejszy ślad na planecie. Dzięki rozmowom z naukowcami i innymi aktywistami ekologicznymi, to także idealna pozycja dla osób, które dopiero chcą zacząć pogłębiać swoją wiedzę z zakresu zmian klimatu.

7. Nauka o klimacie” Marcin Popkiewicz, Szymon Malinowski, Aleksandra Kardaś

To pozycja dla nieco bardziej wprawnego czytelnika, który chce dokładniej zrozumieć naukowy konsensus w kwestii zmian klimatu.

8. Klimatyczne ABC. Interdyscyplinarne podstawy współczesnej wiedzy o zmianie klimatu”

Osoby, które chcą zrozumieć same podstawy naukowe mogą sięgnąć po [darmową publikację Uniwersytetu Warszawskiego](#). (plik PDF). Powstała ona z inicjatywy naukowców związanych z zespołem „UW dla Klimatu”. To napisane przystępnym językiem kompendium podstawowych zagadnień reprezentujących różne dziedziny wiedzy, takie jak fizyka, chemia, biologia, ekologia, ekonomia, psychologia oraz inżynieria. Ebook został tak napisany, że jest zrozumiały dla niemal każdego, także dla starszych dzieci i młodzieży.

Źródło informacji:

<https://bluemedi.pl/baza-wiedzy/blog/ekologia/8-ksiazek-na-temat-zmian-klimatu-ktore-warto-przeczytac>

www.empik.com

www.lubimyczytac.pl

Stowarzyszenie
Wspólnota
Bona Fide

AKTYWNA SZKOŁA
Z KLIMATEM I ZDROWĄ ATMOSFERĄ

MIT: GLOBALNE OCIEPLENIE, NAWET JEŚLI BĘDZIE, WCALE NIE BĘDZIE TAKIE ZŁE

MIT:

„Globalne ocieplenie nie jest szkodliwe. Dwa tysiące lat pisanej historii ludzkości pokazuje, że okresy ciepłe są dobre dla ludzi. Z drugiej strony Mała Epoka Lodowa przyniosła silniejsze burze, przedwczesne mrozy, powszechny głód i choroby.”

(Dennis Avery)

CO NA TO NAUKA?

Długa lista związków przyczynowo-skutkowych pokazuje, że większość zmian klimatycznych przyniesie jedynie ograniczone korzyści, za to może poczynić ogromne szkody. Nawet nieznaczny wzrost temperatury oznacza poważne problemy dla rolnictwa, zasobów wodnych,

a także całej światowej gospodarki. Z każdym kolejnym stopniem wzrostu temperatury konsekwencje zmiany klimatu będą coraz poważniejsze. Wzrost temperatury powierzchni Ziemi

o +2°C będzie poważnym problemem; wzrost o +4°C może być katastrofą; zaś konsekwencje wzrostu temperatury o +6°C będą wprost niewyobrażalne.

Rolnictwo

Dwutlenek węgla jest niezbędny dla roślin i wzrost jego ilości w atmosferze mógłby przyczynić się do wzrostu produktywności, jednak rolnictwo i hodowla są uzależnione przede wszystkim od dostępności wody. Tymczasem zmiany klimatyczne powodujące przesuwanie się stref klimatycznych i zaburzające stosunki wodne, pogarszają tym samym warunki wzrostu roślin (...)

Środowisko naturalne

Zmiany klimatu mogą mieć pozytywne efekty dla wzrostu roślinności na szerokościach północnych, a także możliwego wzrostu biomasy planktonu w niektórych częściach oceanu. Równocześnie jednak rozszerzeniu ulegną strefy oceanu ubogie w tlen, powolnemu

Stowarzyszenie
Wspólnota
Bona Fide

AKTYWNA SZKOŁA
Z KLIMATEM I ZDROWĄ ATMOSFERĄ

zanieczyszczeniu lub wyczerpaniu ulegać będą źródła wody słodkiej, wzrośnie częstotliwość pożarów, z powodu susz doświadczymy rozległego wymierania roślinności, wzrośnie ryzyko wymarcia koralowców, spadnie masa fitoplanktonu, zmiany ulegną długości pór roku, zakłóceniu ulegnie łańcuch pokarmowy, wyginie także wiele gatunków fauny i flory.

Zdrowie

Cieplejsze zimy mogą przynieść zmniejszenie śmiertelności, zwłaszcza wśród ludzi starszych. Ale osoby starsze są też bardziej wrażliwe na wysokie temperatury. Szacuje się, że liczba zgonów przypisanych falam upałów będzie pięć razy większa niż ewentualny spadek liczby zgonów w okresie zimowym. Cieplejszy klimat ułatwi migrację przenoszących choroby owadów, jak np. komary. Już dziś malaria pojawia się w miejscach, w których nigdy wcześniej nie występowała.

Źródło informacji i kompletne szczegóły oraz przykłady:

<https://naukaoklimacie.pl/fakty-i-mity/mit-globalne-ocieplenie-nawet-jesli-bedzie-wcale-nie-bedzie-takie-zle-4-2/>

FILM: „KŁAMCY POLITYCZNI”

The Campaign Against the Climate

Reżyseria: Mads Ellesøe

Kraj: Dania (2020)

Czas trwania: 52 minuty

Język: angielski, duński

Dostępne napisy: polski

Nagrody i nominacje:

Nominacja w kategorii NAJLEPSZY FILM DOKUMENTALNY na 4. BNP Paribas Green Film Festival

Stowarzyszenie
Wspólnota
Bona Fide

AKTYWNA SZKOŁA
Z KLIMATEM I ZDROWĄ ATMOSFERĄ

Opis filmu "Kłamcy klimatyczni":

Wydawałoby się, że w dzisiejszych czasach nie da się przekonująco podważyć tezy o wpływie człowieka na proces globalnego ocieplenia klimatu. A jednak wielkie koncerny zajmujące się wydobywaniem paliw kopalnych wydają co roku grube miliony na "badania", które mają udowodnić, że zmiany klimatyczne to jedynie lewacka fanaberia. Rzekome think tanki, w których nieustannie pojawiają się ci sami pseudoeksperci, lansują klimatyczne kłamstwo, szerzące się głównie w środowiskach konserwatywnych. Twórcy filmu ujawniają nieoczywiste powiązania naftowych gigantów i ich wysiłki, by ukryć ich rolę w klimatycznym kryzysie. A przecież jeszcze w 1988 roku George Bush zapowiadał podjęcie zdecydowanych kroków w sprawie "efektu cieplarnianego". Jak sytuacja zmieniła się od tamtej pory i kto odpowiada za klimatyczną wojnę na wyniszczenie prowadzoną przez światową gospodarkę?

Źródło informacji:

<https://vod.greenfestival.pl/v/klamcy-klimatyczni,379.html?sad=f866b445349c&fbclid=IwAR3eAw6FPhjoVdMD4oWKraN2pxScQRnqr1qWuE0gkfGdil7uJ0bOihUsaM0>

FUNDUSZE EUROPEJSKIE 2021-2027 SPRAWIEDLIWĄ TRANSFORMACJĘ

W okresie budżetowym 2021-2027 Unia Europejska stworzyła specjalny fundusz mający na celu wspieranie transformacji energetycznej obszarów, które dziś swoją gospodarkę opierają na wydobywaniu węgla. To Fundusz Sprawiedliwej Transformacji.

Fundusz Sprawiedliwej Transformacji w rzeczywistości w całości przyczyni się do ekologicznej transformacji gospodarki Europy i jej poszczególnych państw. Ogólnym celem funduszy jest bowiem wspieranie wycofywania się z wydobywania oraz wykorzystania paliw kopalnych w gospodarce. Takie postępowanie na pewno ograniczy emisję gazów cieplarnianych, ale także zanieczyszczenie powietrza czy degradację powierzchni ziemi. Wsparcie z tego funduszu otrzymają jedynie obszary, które przygotowały zaplanowany

Stowarzyszenie
Wspólnota
Bona Fide

AKTYWNA SZKOŁA
Z KLIMATEM I ZDROWĄ ATMOSFERĄ

proces odchodzenia od wydobycia lub użytkowania węgla zawierający wyraźną datę zamknięcia ostatniej kopalni.

W Polsce realizację tego procesu opisują tzw.: plany sprawiedliwej transformacji. Takie plany przygotowują jedynie regiony i tylko na szczeblu regionalnym będą rozdzielane środki z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. Środki te są częścią programów rozdzielających fundusze europejskie w regionach na lata 2021-2027, czyli dawnych Regionalnych Programów Operacyjnych. W Polsce cztery regiony zaplanowały wydatkowanie tych środków: Śląsk, Dolny Śląsk, Wielkopolska oraz Łódzkie.

Wszystkie te regiony zaplanowały wydanie łącznie 3,2 mld EUR na cele sprawiedliwej transformacji.

- Najwięcej, bo 1,9 mld EUR z tej kwoty ma powędrować na Śląsk, gdzie ograniczane będzie górnictwo węgla kamiennego.
- Drugi w kolejności jest Dolny Śląsk, z 0,5 mld EUR, gdzie część tej kwoty wesprze restrukturyzację regionu wałbrzyskiego po wydobyciu węgla kamiennego, a część może wesprzeć przekształcenie zagłębia turowskiego – o ile zadeklarowana zostanie dla tego obszaru data zamknięcia kopalni węgla brunatnego.
- Po 0,3 mld EUR otrzymać może Wielkopolska i Łódzkie, gdzie dziś funkcjonują kopalnie węgla brunatnego, a ich złoża wyczerpują się.

Środki te w poszczególnych regionach rozdysponowano w bardzo różny sposób.

WIELKOPOLSKA

Środki zostaną wydane jedynie w jego wschodniej części, w okolicach Konina. Środki przeznaczone na inwestycje dochodzą do 40% całej alokacji związanej z transformacją. Zatem 60% przeznaczone zostanie na przemiany gospodarcze w przedsiębiorstwach i społeczne na rynku pracy.

Największe środki inwestycyjne w tym województwie zaplanowano na ochronę środowiska i zrównoważony transport. Ochrona środowiska otrzyma 57 mln EUR przeznaczonych mniej więcej po równo na adaptację do zmian klimatu oraz rewaloryzację

Stowarzyszenie
Wspólnota
Bona Fide

AKTYWNA SZKOŁA
Z KLIMATEM I ZDROWĄ ATMOSFERĄ

obszarów zdegradowanych. Zrównoważony transport to 55 mln EUR zaplanowanych inwestycji w transport miejski oraz drogi rowerowe. Wydatki na efektywność energetyczną mogą osiągnąć 25 mln EUR przeznaczonych głównie na budynki publiczne i nowe. Wydatki na odnawialne źródła energii to będzie zaledwie 11 mln EUR, w większości na energetykę słoneczną.

Źródło informacji:

<https://www.chronmyklimat.pl/gospodarka/1631-fundusze-europejskie-2021-2027-na-sprawiedliwa-transformacje>

Na chronmyklimat.pl znajduje się kilka artykułów dotyczących funduszy europejskich na lata 2021-2027.

DEBATA: ZIELONA ENERGIA ZA FUNDUSZE UNIJNE

Jak zostaną rozdysponowane środki Unii Europejskiej na lata 2021-2027?

Proces planowania wydatkowania wkracza w decydującą fazę. Do konsultacji Komisji Europejskiej trafiły już fundusze krajowe, które planują ponad 5,8 mld EUR inwestycji w energię lub efektywność energetyczną. Oprócz nich mamy fundusze regionalne, według których 3,4 mld EUR ma trafić do sektora zielonej energii.

Debata on-line na ten temat już 17 maja (wtorek) o godz. 11:00.

- Czy środki są wystarczające, aby uniezależnić się paliw kopalnych (w tym z Rosji)?
- Czy zaproponowany podział zapewni szybszą transformację energetyczną?
- Czy odblokujemy rozwój Odnawialnych Źródeł Energii?
- Czy zwalczymy smog?
- Czego brakuje, aby faktycznie zmienić obraz energetyki w Polsce?

W dyskusji wezmą udział:

- Wojciech Szymalski - prezes Fundacji Instytut na Rzecz Ekorozwoju

Stowarzyszenie
Wspólnota
Bona Fide

AKTYWNA SZKOŁA
Z KLIMATEM I ZDROWĄ ATMOSFERĄ

- Zuzanna Sasiak - Koordynatorka kampanii “Więcej niż energia” Polskiej Zielonej Sieci
- Justyna Glusman - ekspert grupy doradczej Fala Renowacji
- Marcin Janiak - zastępca dyrektora, Departament Funduszy Europejskich, Ministerstwo Klimatu

Na stronie Organizatora jest informacja:

Wydarzenie jest współfinansowane z instrumentu finansowego LIFE komisji Europejskiej oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach projektu LIFE_UNIFY oraz z Europejskiej Inicjatywy Klimatycznej (EUKI) niemieckiego Federalnego Ministerstwa Środowiska, Przyrody i Bezpieczeństwa Atomowego w ramach projektu TOWARDS CLIMATE-NEUTRAL EU: EFFICIENT ALLOCATION OF EU FUNDS. Opinie wyrażone w materiale promocyjnym i podczas wydarzenia nie stanowią oficjalnego stanowiska współfinansujących.

Link do wydarzenia na Facebook’u:

<https://fb.me/e/1VPnx3Vco>

Źródło informacji:

<https://www.chronmyklimat.pl/energetyka/1635-debata-zielona-energia-za-fundusze-unijne>

Stowarzyszenie
Wspólnota
Bona Fide

AKTYWNA SZKOŁA
Z KLIMATEM I ZDROWĄ ATMOSFERĄ

SIŁA WSPÓLNOTY CZYLI DEMOKRACJA ENERGETYCZNA W CZASACH KRYZYSU

Na świecie z powodzeniem działają od lat. W Polsce spółdzielnie energetyczne są nowym zjawiskiem, a pionierzy nie mają łatwo. Muszą się mierzyć z brakiem instytucjonalnego wsparcia i piętrzącymi się barierami prawnymi.

Już 2 czerwca 2022 r. w Warszawie odbędzie się konferencja na temat energetyki obywatelskiej, porównamy uwarunkowania w Polsce z doświadczeniami europejskich wspólnot energetycznych. Swoimi praktykami podzielą się: Josh Roberts, rzecznik organizacji REScoop oraz przedstawiciele wybranych wspólnot, m.in. z Wielkiej Brytanii, Niemiec i Portugalii;

W dyskusji wezmą udział politycy zaangażowani w ochronę klimatu i bezpieczeństwa energetycznego:

- Jadwiga Emilewicz (PiS)
- Beata Maciejewska (Lewica)
- Władysław Kosiniak-Kamysz (PSL)
- Urszula Zielińska (Zieloni)

Obecne regulacje i bariery prawne dotyczące wspólnot energetycznych w Polsce

- Izabela Zygmunt - Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce
- Jan Zygmuntowski - Coop Tech Hub
- Jakub Szymański - SE Słoneczny Serock
- Rafał Serafin - KPODR, Projekt Renaldo
- prof. Piotr Banaszuk - Politechnika Białostocka

Link do rejestracji:

https://docs.google.com/forms/d/1_Pg8SH7lyNisbR38EGv3InuicSMkKISM9h3UmdcJ4Ds/vie/wform?edit_requested=true

Źródło informacji:

<https://www.chronmyklimat.pl/spoleczenstwo/1632-sila-wspolnoty-czyli-demokracja-energetyczna-w-czasach-kryzysu>

Stowarzyszenie
Wspólnota
Bona Fide

AKTYWNA SZKOŁA
Z KLIMATEM I ZDROWĄ ATMOSFERĄ

SPOT INFORMACYJNO-EDUKACYJNY

W spotcie wzięły udział uczennice i wzięli udział uczniowie szkół zaangażowanych w realizację projektu "Aktywna Szkoła":

1. Szkoła Podstawowa w Dubinie
2. Szkoła Podstawowa nr 10 im. Marii Konopnickiej w Kaliszu
3. Szkoła Podstawowa im. Augusta Cieszkowskiego w Kicinie
4. Szkoła Podstawowa w Łopuchowie
5. Szkoła Podstawowa w Mosinie
6. Szkoła Podstawowa nr 82 w Poznaniu
7. Szkoła Podstawowa im. Adama Wodziczki w Rogalinie
8. Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Michała Drzymały w Brzostowie
9. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Krzyżu Wielkopolskim
10. Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. Piotra Potworowskiego w Poznaniu
11. Zespół Szkół Przyrodniczych w Poznaniu

Efekt wspólnej pracy można obejrzeć i wysłuchać:

<https://www.youtube.com/watch?v=e-e6vQ113gU>

Niech ten głos będzie słyszalny i inspirujący dla innych!

Prosimy również o podzielenie się linkiem do spotu z innymi osobami.

Zachęcamy również do przekazania linku do profilu projektu w social media:

<https://www.facebook.com/Aktywna-szko%C5%82a-z-klimatem-i-zdrow%C4%85-atmosfer%C4%85-104626035483352>

Stowarzyszenie
Wspólnota
Bona Fide

AKTYWNA SZKOŁA
Z KLIMATEM I ZDROWĄ ATMOSFERĄ